

Meini prawf drafft ar gyfer achredu rhaglenni Addysg Gychwynnol Athrawon yng Nghymru a'r cynnig i Gyngor y Gweithlu Addysg achredu addysg gychwynnol i athrawon

Ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad

Eich enw:

Sefydliad (os yw'n berthnasol):

e-bost/rhif ffôn:

Eich cyfeiriad:

Dylid dychwelyd ymatebion erbyn 14 Tachwedd 2016 at:

Julie Owens
Uned Strategaeth y Gweithlu
Y Gyfarwyddiaeth Addysg
Llywodraeth Cymru
Sarn Mynach
Cyffordd Llandudno
Conwy
LL31 9RZ

neu gellir llenwi'r ffurflen yn electronig a'i hanfon i:

e-bost: ITEducationAddysgGA@cymru.gsi.gov.uk

Cwestiwn 1 – A ddylai Cyngor y Gweithlu Addysg gael cyfrifoldeb statudol am achredu'r holl raglenni addysg gychwynnol athrawon (AGA) yng Nghymru?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
--------	-------------------------------------	-----------	--------------------------	---------------------------------	--------------------------

Sylwadau ategol

Mae gan gyrff proffesiynol ym meysydd addysgu, iechyd, y gyfraith, peirianeg, gofal cymdeithasol a galwedigaethau eraill yn y DU a ledled y byd yr un cyfrifoldebau statudol yn ymwneud â rheoleiddio, sef:

- gosod safonau ar gyfer addysg a hyfforddiant;
- gosod safonau gallu neu hyfredredd;
- gosod safonau ymddygiad;
- gosod safonau datblygiad proffesiynol parhaus;
- cynnal Cofrestr o unigolion yr ystyrir eu bod yn addas i weithio yn y maes;
- ymchwilio i gwynion sy'n codi am "allu" unigolyn i weithio yn eu maes penodol.

Wrth sefydlu CGA, ni roddodd Deddf Addysg (Cymru) 2014 y pwerau dan bwyntiau 1, 2 a 4 i'r Cyngor, sy'n golygu bod ei bwerau i fodloni'r amcanion a nodir yn adran 3 y Ddeddf yn wannach na phwerau cyrff proffesiynol eraill, gan gynnwys Cyngor Gofal Cymru (y rheoleiddiwr statudol arall yng Nghymru).

Mae'r Cyngor, felly, yn llwyr groesawu'r cynnig i roi'r cyfrifoldeb statudol dros achredu holl raglenni Addysg Gychwynnol Athrawon yng Nghymru i'r CGA.

Mae'r Cyngor o'r farn bod y penderfyniad hwn yn arwydd o gam pwysig wrth sefydlu CGA ymhellach, a chynyddu ei hygrdedd a'i werth i gofrestrwyr, rhanddeiliaid, dysgwyr, rhieni, gwarcheidwaid a'r cyhoedd. Mae'r Cyngor yn cytuno gyda datganiad Llywodraeth Cymru ym mharagraff 3.4 y ddogfen ymgynghori fod y cynnig hwn yn: "dangos ymddiriedaeth yn y proffesiwn ac yn cyd-fynd â'r ethos bod rhaid i'r proffesiwn gymryd cyfrifoldeb am arwain newidiadau mewn addysgu, arweinyddiaeth ac am ddatblygu a chefnogi'r proffesiwn ar y cyd."

Fodd bynnag, hoffai'r Cyngor amlygu'r pwyntiau canlynol:

- Yn dilyn penderfyniad i ymestyn cofrestru a rheoleiddio proffesiynol i chwe grŵp arall yn y gweithlu addysg (athrawon Addysg Bellach, staff cymorth dysgu AB ac ysgolion, ymarferwyr dysgu seiliedig ar waith, gweithwyr pobl ifanc a gweithwyr cymorth ieuencid), mae'r Cyngor yn ystyried bod cynnig Llywodraeth Cymru i ehangu ei chyfrifoldebau i achredu **rhaglenni hyfforddi athrawon ysgol yn unig** yn afreolaidd. Nid oes, er enghraifft, trefniadau cyfredol yn bodoli ar gyfer achredu rhaglenni Addysg Bellach ôl-raddedig yng Nghymru, er gwaetha'r ffaith y bydd y rheini sy'n cwblhau rhaglenni o'r fath o bosibl yn dysgu'r un pynciau â'r rhai sy'n cael hyfforddiant i fod yn athrawon ysgol, ond mewn lleoliad gwahanol. Yn Iwerddon, mae'r cyngor addysgu yn achredu rhaglenni ysgolion ac Addysg Bellach fel ei gilydd.

Mae'r Cyngor yn gwahodd Llywodraeth Cymru i ddatblygu deddfwriaeth sy'n ddigon eang i'w chaniatáu i achredu rhaglenni proffesiynol i

grwpiau eraill o gofrestrwyr yn y dyfodol.

- Ar hyn o bryd, mae dau lwybr posibl yn seiliedig ar gyflogaeth ar gyfer dod yn athro yng Nghymru – y Rhaglen Athrawon Graddedig a Teach First Cymru. Mae'r Cyngor o'r farn y byddai'n ymarferol achredu rhaglenni llwybrau yn seiliedig ar gyflogaeth yn ogystal, yn enwedig gan y bydd y safonau proffesiynol ar gyfer yr athrawon dan hyfforddiant sy'n ymgymryd â'r cyrsiau hyn yr un fath â rhai eu cydweithwyr sy'n ymgymryd â rhaglenni addysg gychwynnol athrawon. (Mae'r Cyngor yn nodi bod Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi bod Teach First Cymru yn dod i ben, ac yn ystyried pa lwybrau yn seiliedig ar gyflogaeth fydd yn bodoli yng Nghymru yn y dyfodol).

Cwestiwn 2 – A ddylai Cyngor y Gweithlu Addysg sefydlu Pwyllgor Achredu Addysg Gychwynnol i Athrawon?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
Os ydych chi'n anghytuno, nodwch y manylion pellach y dylid eu darparu.					
Mae Pwyllgor o'r fath yn gyffredin o fewn cyrff proffesiynol eraill. Yn yr un modd â threfniadau presennol a sefydlwyd gan gynghorau addysgu eraill yn y DU a ledled y byd, mae'r Cyngor o'r farn y dylai Pwyllgor o'r natur hwn gynnwys cynrychiolwyr sydd â gwybodaeth ac arbenigedd mewn tri maes penodol: Addysg Gychwynnol Athrawon, ysgolion ac arolygu Addysg Gychwynnol Athrawon. Fodd bynnag, hoffai'r Cyngor awgrymu efallai y daw gwerth o gael presenoldeb "lleyg" ar y Pwyllgor, fel sydd gan nifer o alwedigaethau eraill. Byddai'n helpu'r Cyngor i arddangos ei ymrwymiad i gynnal ymddiriedaeth a hyder y cyhoedd yn y galwedigaethau cofrestredig, trwy ei waith rheoleiddio. Yn wir, mae deddfwriaeth Llywodraeth Cymru'n mynnu cael cynrychiolaeth leyg ar Bwyllgorau Addas i Ymarfer CGA. Mae gan CGA wybodaeth a dealltwriaeth gadarn o'r systemau achredu mwyaf effeithiol sydd ar gael mewn mannau eraill, a bydd hyn yn ei gynorthwyo wrth gyflwyno Pwyllgor o'r fath yng Nghymru. Mae gan CGA lawer o brofiad hefyd (trwy ei rôl Addas i Ymarfer) mewn sefydlu Pwyllgorau i ymgymryd â chyfrifoldebau statudol, rheoleiddio penodol.					

Cwestiwn 3 – Ydych chi'n cytuno bod y meini prawf ar gyfer achredu AGA yng Nghymru, fel y nodwyd yn Atodiad A, yn darparu digon o fanylion ar gyfer datblygu rhaglenni addysg gychwynnol i athrawon?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐

Os ydych chi'n anghytuno, nodwch y manylion pellach y dylid eu darparu.

Roedd Prif Weithredwr y CGA yn aelod o'r grŵp Gorchwyl a Gorffen a sefydlwyd er mwyn datblygu'r Meini Prawf Drafft i ymgynghori arnynt.

Wrth ddatblygu meini prawf newydd, mae'r Cyngor yn ymwybodol bod y grŵp wedi ceisio cryfhau rhai agweddau o'r meini prawf presennol, gan geisio gwella ansawdd y ddarpariaeth yng Nghymru. Er enghraifft, mae'r meini prawf newydd yn nodi:

- gweledigaeth newydd gan Lywodraeth Cymru ynghylch ei dyheadau ar gyfer darpariaeth Addysg Gychwynnol Athrawon o ansawdd uchel yn y dyfodol, gan adeiladu ar "Cymwys am Oes"
- pwysigrwydd denu ymgeiswyr o safon uchel i raglenni hyfforddi athrawon yng Nghymru
- cydnabyddiaeth fod addysg broffesiynol o ansawdd uchel yn cynnwys nifer o wahanol ffyrdd o ddysgu ac, o ganlyniad i hyn, mae angen i raglenni gael eu cynllunio a'u rhedeg mewn partneriaeth rhwng Sefydliadau Addysg Uwch a nifer o "ysgolion arweiniol", gyda chysylltiadau cryf rhwng theori a gwaith ymarferol
- disgwyliadau eglur o ysgolion partner
- mae angen i bartneriaethau rhwng darparwyr gael gweledigaeth eglur, trefniadau staff/rheoli/arwain cryf, strategaethau datblygu staff cadarn a thystiolaeth o "ddiwylliant ysgolheigaidd"
- mae angen i bartneriaethau rhwng darparwyr ddatblygu sgiliau a gwybodaeth ymchwil
- gofyniad bod athrawon newydd wedi eu paratoi er mwyn gweithredu yn unol â'r agenda addysg well a amlinellir yn Cymwys am Oes

Mae'r Cyngor yn croesawu'r meini prawf newydd ac yn credu eu bod yn rhoi digon o fanylion i fodloni'r nodau uchod, ac eithrio un ohonynt. Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn nodi bod y safonau proffesiynol y bydd angen i athrawon dan hyfforddiant eu bodloni er mwyn cael statws Athro Cymwys ar goll o'r meini prawf.

Mae'r Cyngor yn ymwybodol bod Llywodraeth Cymru'n bwriadu ymgynghori ar y safonau diwygiedig yn y Gwanwyn, gan ystyried eu cyhoeddi ym mis Medi. Oherwydd bod yr amserlen ar dudalen 11 yn nodi y dylai partneriaethau rhwng darparwyr gyflwyno eu rhaglenni i'r Pwyllgor Achredu erbyn 1 Rhagfyr 2017, mae'r Cyngor o'r farn mai hanfodol yw datblygu'r gwaith ar y safonau mewn da bryd. Mae hefyd yn bwysig bod partneriaethau rhwng darparwyr yn derbyn y safonau newydd mewn pryd ar gyfer paratoi eu cyflwyniadau i'r Pwyllgor Achredu.

Cwestiwn 4 – Ydych chi’n cytuno gyda’r rolau a’r cyfrifoldebau a gynigir ar gyfer ysgolion a phartneriaethau SAU (sefydliadau addysg uwch)?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
Os ydych chi’n anghytuno, nodwch y manylion pellach y dylid eu darparu. Mae tystiolaeth ryngwladol yn dangos bod yr enghreifftiau gorau o addysgu athrawon ledled y byd yn seiliedig ar ddull dysgu sy’n cynnwys profiadau dysgu cryf yn academiaidd (o fewn sefydliad addysg uwch), ac yn ymarferol (o fewn ysgolion). Mae’r Cyngor yn ystyried y pwyslais llawer mwy yn y meini prawf newydd ar bartneriaethau cryfach rhwng sefydliadau addysg uwch ac ysgolion, a hefyd y gofynion penodol y bydd angen iddynt eu cyflawni, yn briodol ac yn gadarnhaol.					

Cwestiwn 5 – Ydych chi’n cytuno â’r gofynion cyffredinol y mae’n rhaid i ddarparwyr achrededig eu bodloni ar gyfer holl raglenni astudio AGA?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
Os ydych chi’n anghytuno, eglurwch pam. Mae Llywodraeth Cymru yn cynnig mai “rhaglenni Addysg Gychwynnol Athrawon” sy’n cael eu hachredu, yn hytrach na “darparwyr y rhaglenni” yn y dyfodol, er bod y ddau ohonynt ynghlwm, wrth gwrs. Mae’r Cyngor yn cefnogi’r newid pwysig hwn i’r trefniadau presennol, sy’n gyson â threfniadau mewn addysg a galwedigaethau eraill ledled y byd. Mae’r meini prawf yn nodi’n fanwl beth yw gofynion y rhaglenni os cânt eu hachredu yn y dyfodol. Fodd bynnag, mae’r Cyngor yn ailadrodd ei bwynt yng nghwestiwn 3 fod absenoldeb y safonau Statws Athro Cymwys diwygiedig ar hyn o bryd yn siomedig, gan olygu nad yw’r darparwyr yn gallu derbyn y manylion sydd eu hangen arnynt o ran deilliannau’r rhaglenni ar hyn o bryd.					

Cwestiwn 6 – Ydych chi’n cytuno â’r safonau gofynnol ar gyfer derbyn a dewis athrawon dan hyfforddiant yng Nghymru?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
Os ydych chi’n anghytuno, eglurwch pam. Mae’r Cyngor yn rhoi ei gefnogaeth lawn i ddyheadau Llywodraeth Cymru ar gyfer					

denu ymgeiswyr o safon uchel i AGA yng Nghymru.

Mae'r Cyngor yn ymwybodol yn anecdotaidd fod y gofynion cymhwyster gofynnol o radd B TGAU (neu gyfwerth) mewn Saesneg a/neu Gymraeg a Mathemateg yn effeithio ar recriwtio i raglenni, o ystyried bod y gofynion yn wahanol yn Lloegr. Mae'r Cyngor yn gofyn i Lywodraeth Cymru gadw'r gofynion mynediad hyn dan sylw.

Cwestiwn 7 – Ydych chi'n cytuno â'r egwyddor y dylai Cyngor y Gweithlu Addysg gael y pŵer i godi ffi (a fydd yn destun ymgynghoriad ar wahân) am ystyried ceisiadau, y bydd rhaid i SAU sy'n cymryd rhan yn y broses achredu ei thalu?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Os ydych chi'n anghytuno, eglurwch pam.

Mae'r Cyngor wedi ymchwilio'n llawn i gostau posibl ei rôl newydd yn achredu rhaglenni AGA yn y dyfodol. Mae'r Cyngor yn ymwybodol bod y corff proffesiynol yn codi tâl ar ddarparwyr i gyflwyno eu rhaglenni er mwyn eu hachredu mewn rhai awdurdodaethau eraill (Iwerddon, er enghraifft).

Caiff CGA ei ariannu gan ffioedd cofrestru ymarferwyr, a osodir gan y llywodraeth yn hytrach na'r Cyngor ei hun, felly os na fydd ffioedd yn cael eu codi, bydd angen i ymarferwyr ariannu gwaith o'r fath. Ar y sail hon, mae'r Cyngor o'r farn y dylai'r Cyngor gael y pŵer i godi ffi. Ychwanega'r Cyngor y gall hyn annog y darparwyr partner i feddwl o ddifrif ynghylch eu hymrwymiad i gyflenwi AGA yng Nghymru, gan wybod bod ffi am gyflwyno pob rhaglen i'w hachredu.

Cwestiwn 8 – Sut allai'r polisi dan ystyriaeth gael ei ffurfio neu ei ddiwygio fel y byddai'n cael effeithiau cadarnhaol, neu fwy o effeithiau cadarnhaol, o ran:

- (a) cyfleoedd i unigolion ddefnyddio'r Gymraeg?
- (b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg?

Sylwadau ategol

Mae'n hanfodol bod darpariaeth AGA yng Nghymru yn sicrhau bod darpar athrawon sy'n dymuno hyfforddi trwy gyfrwng y Gymraeg yn gallu gwneud hynny. Mae hefyd yn hollbwysig bod gan bob rhaglen AGA ofyniad estynedig i ddatblygu sgiliau iaith Gymraeg ar bob lefel, gan ystyried yr amcanion a osodwyd yn adolygiad yr Athro Donaldson a dyheadau Llywodraeth Cymru i gael miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.

Mae'r meini prawf drafft yn cyfeirio at yr iaith Gymraeg; fodd bynnag, mae'n hanfodol bod y CGA a Llywodraeth Cymru yn ystyried darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn llawn wrth achredu rhaglenni ac wrth bennu lleoedd wedi eu hariannu ar gyfer pob rhaglen/darparwr.

Cwestiwn 9 – Sut allai'r polisi dan ystyriaeth gael ei ffurfio neu ei ddiwygio fel na fyddai'n cael effeithiau niweidiol, neu'n cael llai o effaith niweidiol o ran:

- (a) cyfleoedd i unigolion ddefnyddio'r Gymraeg?
- (b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg?

Sylwadau ategol

Gan ategu ei sylwadau yng nghwestiwn 8, mae'r CGA yn ystyried y bydd angen i sefydliadau addysg uwch fod yn ymwybodol o'r angen i recriwtio staff a all ddatblygu sgiliau addysgu cyfrwng Cymraeg yn gymwys dros bob cyfnod a phwnc, p'un a yw hynny ar gyrsiau AGA cyfrwng Cymraeg neu Saesneg.

Yn ogystal, bydd partneriaethau ag ysgolion yn bwysig wrth leihau unrhyw fylchau posibl yn narpariaeth sefydliadau addysg uwch, fel bod datblygu athrawon sydd â gallu yn y Gymraeg sy'n briodol ar gyfer y cyfnod a'r lleoliad yn cael ei ystyried yn gyfrifoldeb ar y cyd.

Cwestiwn 10 – Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Os oes gennych faterion perthnasol nad ydym wedi rhoi sylw penodol iddynt, defnyddiwch y blwch isod i roi gwybod i ni amdanynt.

Sylwadau ategol

Mae'r CGA yn croesawu'n wresog y cynigion iddo achredu rhaglenni AGA yn y dyfodol yn yr ymgynghoriad hwn. Fodd bynnag, fel yr esbonnir yn ei ymateb i gwestiwn 1, mae'r CGA mewn sefyllfa ar hyn o bryd lle nad oes ganddo gyfrifoldeb dros bennu safonau proffesiynol y galwedigaethau y mae'n eu cofrestru a'u rheoleiddio.

Gan ystyried bod safonau SAC yn sylfaen i raglenni AGA, byddai'n arbennig o afreolaidd i'r Llywodraeth ymddiried yn y proffesiwn addysgu (trwy ei gorff proffesiynol) i achredu ei raglenni mynediad, ond gan gadw'r cyfrifoldeb ei hun am y safonau sy'n sylfaen i'r rhaglenni hyn. Mae hyn yn anghyson o'i gymharu â chyrff proffesiynol eraill o fewn addysgu a disgyblaethau eraill (fel iechyd, y gyfraith a gofal cymdeithasol) yn y DU a ledled y byd. Mae hefyd yn afreolaidd os yw cyflog ac amodau athrawon yn cael eu datganoli i Gymru, fel y cyhoeddwyd yr wythnos hon.

Datganodd y cyn-Weinidog dros Addysg a Sgiliau ei fwriad i'r Cabinet ym mis Gorffennaf 2015 i ymgynghori ar ddechrau 2016 ar ehangu pwerau CGA i gynnwys cyfrifoldeb dros osod safonau proffesiynol yn y dyfodol. Mae'r ymrwymiad hwn i "ddatblygu rôl y sefydliad newydd, Cyngor y Gweithlu Addysg, er mwyn iddo gynnal proffesiwn statws uchel" hefyd yn cael ei amlinellu gan Lywodraeth Cymru mewn dogfennau allweddol fel "Cymwys am Oes" ac mewn sawl man yn y ddogfen ymgynghori hon (er enghraifft, paragraffau 2.22, 2.23, 3.4).

Mae'r Cyngor, felly, yn gwahodd Llywodraeth Cymru i osod amserlen ar gyfer ymgynghori ar ehangu pwerau CGA i bennu safonau proffesiynol ar gyfer ei alwedigaethau cofrestredig. O gofio bod Llywodraeth Cymru'n bwriadu ymgynghori ar safonau proffesiynol diwygiedig ar gyfer athrawon ysgol ac addysg bellach yng Ngwanwyn 2017, byddai hyn yn adeg briodol i ymgynghori ynghylch ymestyn cyfrifoldebau CGA yn ymwneud â safonau proffesiynol yn y dyfodol.

Mae ymatebion i ymgynghoriadau yn debygol o gael eu gwneud yn gyhoeddus, ar y rhyngrwyd neu mewn adroddiad. Os byddai'n well gennych i'ch ymateb aros yn ddienw, ticiwch yma:

☐